Írta: Péterfi Tamás
2014. február 22. szombat, 09:20 - Módosítás: 2014. február 22. szombat, 13:17

Ki volt Dinom-Dánom? Rege a Hunyadiak korából

Régen, nagyon régen, ezelőtt majdnem ötszáz esztendővel, mikor a hős Hunyadi János azt a fényes győzelmet vette a törökökön Szent-Imrénél: akkorról szól regém a dicsőség korszakából és a ki figyelemmel hallgatja, megtudja, hogy ki volt Dinom-Dánom?

Kemény Simon, az önfeláldozó nagy vitéz, ruhát cserélt Hunyadival s a csata hevében csak őrá rohanó törökök által végre leszuratott. Mikor a pogányok a Hunyadinak vélt vitéz fejét diadalittasan tánczolták körül: rájuk ront az igazi Hunyadi a hegyek mögül s mondhatom, hogy pogányul lekaszabolta őket.A győzelem emlékére egy kis kápolnát épittetett ott a csatamezőn, egy nagyobbat pedig Tövisen. A tövisi kápolnához egy ősz barátot rendelt őrizőnek, a szentimreit pedig hosszas kérések után Dindánnak, egy öreg vitéznek két fiára bizta. A tövisi kápolna a mai napig is mint róm. kath. templom áll fenn a gondos ősz barát eszes végrendelete folytán, de hogy mi lett a másikkal? azt csak azután regélhetem el, ha elmondottam a két fivér életét.

Dindán már öreg vitéz volt, de azért a csatákból soha el nem maradt. Ott kívánt harczolni hol legtöbb a pogány. Fiai ezt a harczias vágyat nem örökölték tőle; azok inkább szerették a csendes, elvonult életet, jó ételeket s tiszta, öreg borokat élvezni. Ezeket felismerve az öreg harczfi, szépen megkérte fővezérét, hogy fiai gondjára bizná a szentimrei emlékkápolna őrizését, azok majd vigyáznak rá, hiszen oly nagyon félnek a fegyvertől, hogy azt csak szükségből, önvédelemre használják. A vezér beléegyezett, s a két ifju, kik közel valának a harmincz évhez, elfoglalták nyugodalmas állásukat.

Mikor pedig az öreg Dindán magukra hagyta őket, ott ültek jó ideig, míg végre megszólalt a nagyobbik:

–Mit eszünk Dánom öcsém?

–Az van. De mit iszunk Dinom bátyám?

–Egyet mondok– kettő lesz belőle, Dánom öcsém,

–Hallom, hallom, Dinom bátyám.

–Az atyusnak sok jó bora van otthon Dánom öcsém!

–De bajos lesz ám abból kaparintani, Dinom bátyám!

Erre aztán mindkettő igazat hagyva elhallgatott s nagysokára a vén főzőné zavarta meg a hallgatókat, a mint belépett a párolgó ételekkel… Igen, ételekkel… még pedig azért ételekkel, mert meg vala hagyva, hogy egyszerre mindet hozzon be, a mit fölakar tálalni és ne hagyja legutoljára a legjavát. Fogyott a tálak tartalma a két fivér étvágyától, akárcsak a pogányok élete Hunyadi körül. Mikor már jóllaktak volna, ujra gondolatokba merültek mind a ketten. (A borról gondolkozhattak.) Végre nagykésőre megszólal a nagyobbik:

–Keserü élet ez Dánom öcsém!

–Szomjan elveszünk Dinom bátyám!

–De még a legyek is kikaczagnak így Dánom öcsém!

–Még rablóknak is savanyu lenne ez, Dinom bátyám!

–Fundáljunk ki valamit, Dánom öcsém!

–Érettebb az esze hozzá, Dinom bátyám.

–Dejszen, a tied fiatalabb s könnyebben foroghat, Dánom öcsém!

Pedig dehogy gondolkoztak! hiszen sokkal lustábbak voltak annál, mintsem gondolkozni ne restelték volna. Csak odabámultak mind a ketten az asztal kiürült tálaira s addig bámultak, míg végre mind a kettő elaludt. S ez igy folyt egy hétig, minden áldott napon, míg megsokalta a vén főzőné, s mikor megérkezett a staféta vasárnap, hogy a jövő hétre való ételnemüt átadja: a vén főzőné betegnek tette magát. Ezen aztán elbámult Dinom s Dánom is.

–Mond meg a nagyasszonynak, – sugá a staféta fülébe– hogy nagyon gyönge vagyok s ha nem küld egy kis hordó jó erős bort, hát itt hagyom a fiait.

De ezt ugy sugta, hogy a mellette álló Dinom s Dánom szintén jól hallhatták. Egymásra néztek, mintha egyet gondoltak volna, de restebbek voltak annál, hogy szóljanak. Hétfőn az ebédnél borasztal várta. Nem szólottak semmit, hiszen restebbek voltak annál, mintsem hogy szóljanak, hanem csak ettek és ittak. Egy hét alatt vége vala a kis hordó csapja csorgásának s mire a staféta ujra megjött, nagyon szomoru arczokat vágott Dinom s Dánom.

Dánom elfeküdött az ágyba s mikor a staféta az kérdezte, hogy talán beteg? Azt felelte a sok bortól kipirult arczczal, hogy igen gyöngén érzi magát. Jó lenne, ha a jó mama az ő számára szintén küldene egy nagyobb hordó jó erős bort, a mi őtet helyrehozná. Másnap délben ujra ott volt a nagy hordó bor s kezdték inni, de olyan hévvel, mint a puszta homokja a csurgó esőt. Ez volt csak a kedvükre. Leitták magukat mind a ketten a fekete föld sötét göröngyéig s olyan lármákat csaptak, mint egy mulatozó örömittas had. Mondanom sem kell, hogy ebből a mindenjóból az öreg főzőnének kijutott a magáé, hiszen egy huron pendült velük.

Reggeltől estig, estétől reggelig tartott a zaj, a lárma, csak ugy zugott bele a vidék. Az édes mama mindig gondoskodott a hordók csapjának megnyirkositásáról, a kedves fiuk torkának megnedvesitéséről, hogy ezáltal a betegségből felépüljenek, a gyengeségük megerősbüljön. És örvendett, hogy távol Fehérvártól legalább nem hallja mindenki! Mert hiszen ugy szerette mind a kettőt– édes gyermekei voltak!

A nép, az Istenadta nép, mely fáradtsággal, verejtékkel kereste meg mindennapi száraz kenyerét: összecsoportosult, ha arra járt, meghallgatni a mulatók lármáját.

–Ki van ott benn? –kérdék az érkezők.

–Dinom-Dánom.

A kurjongatások csendesültek, ki-kitörtek, de szünni nem akartak. Igy tartott ez hosszu, nagyon hosszu időkön át, s még a távol lakó vidékekről is lejártak meghallgatni a mulatást, az örömzajt, hogy mit csinál Dinom-Dánom?

A dicső nagy nap emléke: a szentimrei kápolna ma fedél nélkül áll, mert csak a falának düledező kőrakását hagyta meg számunkra az idő és Dinom-Dánomnak könnyelmü gondolkozását.

De maradt egy szó és azóta az országban ha bármerre lakoma van, a hol sokat esznek, isznak, nem mondják azt korhelységnek, vagy egyébnek, mert nem tudják és nem lehet azokkal kifejezni azt: mikor esznek többet a rendesnél, és isznak többet a kelleténél, lármáznak kétakkora szájjal, tánczolnak düledező fővel, meg roskadozni indult lábakkal, ölelkeznek bolondjába, csókolodznak kelletlenül, beszélgetnek izetlenül, orditanak vad indulattal, óh még sok mindenféle rejlik abban a szóban, ha azt mondják, hogy dinom-dánom volt.

A *Ki volt Dinom-Dánom*? 1896-ban jelent meg Péterfi Tamás, *Székelyföldről* című kötetében. Ahogy a könyv előszavában írja:
„E könyvemben is, miként czime mutatja, a Székelyföldről irok, ismertetve Attila utódait a székelyeket.”

Péterfi Tamás 1871-ben született Nagyajtán, unitárius székely, földműves család hatodik gyermekeként. A szülőfalujában járta az öt elemi osztályt, majd már, mint inas végezte el Baróton a gazdasági felső népiskola három osztályát. Bejárta Erdélyt, megtanult németül és románul is, a székelyek, románok és cigányok között járva alapos néprajzi ismereteket szerzett. 1899-ben a kereskedelmi- és iparkamarai hivatalba került, s még ez évben Pestre költözött, ahol kezdetben mesék és cikkek írásával kereste kenyerét, majd a Magyar Gazdasági Egyesület szaklapjánál, a Közteleknél lett főmunkatárs. Közgazdasági munkáiért az Országos Gazdaszövetség 1904-ben elismerő

oklevéllel tüntette ki. Számos újságba írt elbeszéléseket, költeményeket és szaktárcákat, több könyve is megjelent.

Irodalom:

Péterfi Tamás: Székelyföldről. Beszélyek, regék, góbéságok. Harmath J. Könyv- és Papírkereskedése, Torda, 1896. 127-134.

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái.

http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/p/p19708.htm